

RAN-1901130403040001

M.A. (Sem.-III) Examination November - 2025

Sanskrit Poetics 14A (Alankar Shastra) ECT.03.01 LEVEL-4

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

પ્ર.1. નીચેનામાંથી કોઈ પણ પાંચના ટૂંકમાં જવાબ આપો.

10

1. ધ્વન્યાલોક: ઉદ્યોત: પ્રથમ: માં આનંદવર્ધન કોની સ્તુતિ કરે છે? કેવી રીતે?
2. ધ્વનિ: અભાવવાદિન: ના વિકલ્પો જણાવો.
3. ધ્વન્યાલોક ગ્રંથ બીજા ક્યા નામે ઓળખાવામાં આવે છે?
4. ધ્વન્યાલોક પ્રથમ ઉદ્યોતમાં કેટલા પ્રકારના ધ્વનિની ચર્ચા થઈ છે?
5. કાવ્યપાકની વ્યાખ્યા આપો. ક્યા કાવ્યપાકને સર્વ શ્રેષ્ઠ માનવામાં આવે છે?
6. રાજશેખરની સાહિત્ય કૃતિના નામ જણાવો.
7. પ્રાચીન આચાર્યના મતે વ્યુત્પત્તિ: એટલે શું?

પ્ર.2. અ. સાનુવાદ વિવરણ કરો. (કોઈ પણ બે)

08

1. સૂરિભિ: કથિતં ઇતિ વિદ્વદુપજ્ઞેયમુક્તિ:। ન તુ યથાકથશ્ચિત્રવૃત્તેતિ પ્રતિપાદ્યતે પ્રથમે હિ વિદ્વાંસો વૈયાકરણા: વ્યાકરણમૂલત્વાત્સર્વવિદ્યાનમ્। તે ચ શ્રૂયમાણેષુ વર્ણેષુ ધ્વનિરિતિ વ્યવહરન્તિ। તથૈવાન્યૈસ્તન્મતાનુસારિભિ: સૂરિભિ: કાવ્યતત્ત્વાર્થદર્શિભિ: વાચ્યવાચકસમિશ્ર: શબ્દાત્મા કાવ્યમિતી વ્યપદેશ્યો વ્યજ્જકત્વસામ્યાત્ ધ્વનિરિત્યુક્ત:।
2. પ્રતીયમાનં પુનરન્યદેવ વાચ્યાત્ વસ્ત્વસ્તિ વાણીષુ મહાકવિનામ્। યત્સહદય સુપ્રસિદ્ધ 35 પ્રસિદ્ધેભ્યોડલંકૃતેભ્ય: પ્રતીતેભ્યો વાવયવેભ્યો વ્યતિરિક્તત્વેન પ્રકાશતે લાવણ્યમિવાદ્ગાનાસુ। યથા હ્યદ્ગાનાસુ લાવણ્યં પૃથક્કિન્નવર્ણ્યમાનં નિખિલાવયવવ્યતિરેકિ કિમપ્યન્યદેવ સહદયલોચનામૃતં તત્ત્વાન્તરં તદ્વદેવ સોડર્થ:।
3. કાવ્યસ્યાત્મા સ એવાર્થસ્તથા ચાદિકવે: પુરા કૌચ્ચદ્વન્દ્રવિયોગોત્થ: શોક: શ્લોકત્વમાગત:।। વિવિધવાવ્યવાચકરચનાપ્રપચ્ચચારૂણ: કાવ્યસ્ય એવાર્થ સારભૂત:। તથા ચાદિક વેર્વાત્મીકેર્નિહતસહચરીવિરહકાતરકૌચાકન્દજનિત શોક એવ શ્લોકતયા પરિણત:।
4. યથા હયાલોકાર્થી સન્નપિ દીપશિખાયાં યત્રવાજ્જનો ભવતિ તદુપાયતયા। ન હિ દીપશિખામન્તરેણાલોક: સમ્ભવતિ। તદ્વદ્વ્યદ્ગ્યમર્થ પ્રત્યાદતો જનો વાચ્યેડર્થે યત્રવાન્ ભવતિ। અનેન પ્રતિપાદકસ્ય કવેર્વ્યદ્ગ્યમર્થ પ્રતિ વ્યાપારો દર્શિત:।

પ્ર.2. બ. સાનુવાદ વિવરણ કરો. (કોઈ પણ એક)

05

1. વરમકર્વિન પુન: કુકવિ: સ્યાત્।
2. પ્રતિભાવ્યુત્પત્તી મિથ: સમવેતે શ્રેયસ્યૌ ઇતિ યાયાવરીય:।

પ્ર.૩. આનંદવર્ધનના મતાનુસાર ધ્વનિનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરી પ્રથમ ઉદ્યોતમાં ઉલ્લેખિત ધ્વનિના પ્રકાર સોદાહરણ સમજાવો. 13

અથવા

અલંકાર શાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં ‘ધ્વન્યાલોકઃ’ નું સ્થાન વિગતે ચર્ચો.

પ્ર.૪. કવિશિક્ષા વિષયક ગ્રંથ તરીકે કાવ્યમીમાંસાનું યોગદાન વિસ્તારથી ચર્ચો. 14

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો:

1. કવિભેદાઃ।
2. કાવ્યપુરુષઃ ઉત્પત્તિ।